

MUZEJS LAUKU KULTŪRVIDĒ

MUSEUM IN CULTURAL ENVIRONMENT OF COUNTRYSIDE

Silva Poča, Mg. phil., Mg. sc. soc., e-pasts: silvapoca@inbox.lv

Abstract

The museum is one of the key factors for developing the cultural environment of the countryside. The aim of this paper is to clarify how a museum with its presence and activity affects the cultural environment of the countryside. The conclusion can be drawn from the interviews with the directors of the countryside museums in Kurzeme and Zemgale regions that, potentially, museums have wide opportunities to affect positive development of the countryside and to promote accumulation of cultural capital, in particular, taking into account the activities and personal interests of the museum employees. Problems are brought about by objective conditions – lack of financing, insufficient infrastructure, as well as by subjective factors – the growing indifference in society, particularly in the young generation, regarding cultural values.

Key words: museum, countryside, cultural environment, cultural capital.

Ievads

Lauku dzīvesvide veido savu, specifisku lauku dzīves telpu, kuru raksturo noteikti rādītāji: fiziskie resursi (lauksaimnieciski izmantojamās un neizmantojamās zemes, meži, ūdeņi, derīgie izrakteņi), cilvēku resursi (vietējie iedzīvotāji, to demogrāfiskie un profesionālie rādītāji), finansu, organizatoriskie un sociālie resursi. Kopumā to visu var apzīmēt kā telpas kapitālu, kurā ietilpst arī kultūrvidē. Viens no kultūrvidē veidojošiem faktoriem ir muzejs. Latvijā ir 226 publiskie un privātie muzeji (Latvijas muzeju katalogs, sk.int.18.05.2010.), kuru misija ir kultūras mantojuma apzināšana, saglabāšana, izpēte un popularizēšana. Liela daļa no tiem atrodas laukos – tās ir kultūrvēsturiskās celtnes (muižu ēkas, pilis, baznīcas, zemnieku, amatnieku sētas, ražošanas uzņēmumi u.c.), ievērojamu cilvēku dzīves un darba vietas, viņu dzimtās mājas, piemiņas vietas, dabas objektu krātuves u.c. Tā kā muzejs veic ne tikai kultūras mantojuma krāšanas, aprūpes un izpētes funkciju, bet ir iesaistīts arī darbā ar apmeklētājiem, rodas jautājums – vai muzejs piedalās savas ģeogrāfiskās apkārtnes iedzīvotāju kultūrvidē veidošanā? Raksta mērķis ir noskaidrot šo jautājumu, izmantojot T.Pārsona atziņas par kultūras sistēmas darbību, P.Burdjē kultūrkapitāla teoriju un angļu muzeologa D.Fleminga uzskatus par muzeja darbības modeļiem, kā arī, balstoties uz autores veiktajiem empīriskajiem pētījumiem Kurzemes un Zemgales reģionu muzejos 2010.gadā. Datu ieguvei tika izmantotas daļēji strukturētās intervijas, kā arī ārējā novērošana, jo paralēli intervēšanai interesantus materiālus varēja gūt gan aplūkojot muzeja ekspozīciju, gan novērtējot respondentu attieksmi – kā pret intervētāju, tā arī pret saviem tiešajiem darba pienākumiem.

Teorētiskā bāze

Kultūrvidē ir tā indivīda darbības sfēra, kurā viņš eksistē kā sociāls subjekts, tā ir sociālās vides daļa, kas raksturo subjektu iespaidojošos sociālos procesus no saturiskā, kvalitatīvā vai vērtīborientācijas aspekta. Latvijas kultūrpolitikas vadlīnijās kultūrvidē tiek skaidrota kā vide, kas veidojusies cilvēka darbības rezultātā un glabā šīs darbības pēdas: gan materiālus veidījumus, gan nemateriālas garīgās vērtības (Latvijas kultūrpolitikas vadlīnijas, 2006: 23, sk.int.01.02.2010.). Kultūrvidē izpratnē biežāk dominē materiālais kultūras aspekts. Tiek runāts par pilsētas vai lauku kultūrvidē, arhitektūras iespaidu uz kultūrvidē, kultūrainavu kā kultūrvidē daļu u.t.t. Tradicionālajā izpratnē kultūrvidē veidojošās sastāvdaļas ir vēsturiskie vai kultūras pieminekļi, ainavas, konkrētas vietas, kas tiek uztvertas gan kā atsevišķas vērtības, gan kā vides veseluma daļa. Pievēršoties tieši lauku kultūrvidē, jāatzīmē, ka to veido ne tikai kultūras iestādes vai kultūrvēsturiskie pieminekļi. Liela nozīme te ir dabas ainavai, apbūvei, iedzīvotāju tradicionālajam vai modernizētajam dzīves un nodarbošanās veidam.

Lauku kultūrvidē veido trīs elementu līmeņi – materiālais, sociālais un garīgais/personiskais. Materiālo elementu līmeni veido kultūrainava, kultūras iestādes, kultūras materiāli-tehniskie līdzekļi, personiskajā lietošanā esošie kultūras priekšmeti. Sociālie elementi ir tradicionālās un likumdošanas normas, tradīcijas. Garīgie elementi – grupai un indivīdiem piemītošās garīgās vērtības (Михайлова, 1999: 109).

Visu šo elementu savstarpēja saistība veido īpatnēju kultūrtelpu, kurā ietilpst arī kultūras kapitāls – indivīda, grupas kultūras līmenis, materiālās iespējas to iegūt, paaugstināt, ko sniedz ne tikai indivīdu finansiālā nodrošinātība, bet arī konkrētu kultūras iestāžu – kultūras namu, skolu, bibliotēku un muzeju klātesamība un aktīva darbība. Kā viena no šādām kultūras iestādēm, kam lauku kultūrvidē ir potenciāli liela loma, jāmin muzejs.

Kā jau tika minēts, kultūrvidē iespaido kultūrtelpas veidošanos, kas ir saistīta ar telpas un tās iedzīvotāju mentālu identificēšanos, kā rezultātā iedzīvotāji atzīst sevi par šai telpai piederīgiem, demonstrē šo identitāti svešiniekiem, kā arī, balstoties uz to, leģitimē savas teritoriālās prasības (Kulturraum, sk. Int. 05.04.2010.). Šo jēdzienu var skaidrot arī sekojoši – kultūrtelpa (reģions) ir teritoriāli ekonomisks areāls, kurā ietilpst visi noteiktajai videi raksturīgie kultūras modeļi (Культурное поле, sk.int. 02.04.2010.). Kultūrtelpa, kas veidojas lauku kultūrvidē, ir atkarīga gan no ainavas, tās apbūves, ražošanas līdzekļiem u.c. materiāli tehniskajiem elementiem, gan – vēl jo vairāk – no konkrētajā iedzīvotāju kopienā dominējošām tradīcijām, uzskatiem, normām, izglītības līmeņa, kas savukārt veido

attieksmi pret apkārtējo vidi. Līdz ar to kultūrtelpa ir arī daudz vieglāk ievainojama. Ja vide sava materiālā pamata dēļ ir spējīga saglabāties vai tikt saglabāta pietiekami ilgi (dabiskās ainavas stabilitāte, arhitektoniskās būves, kultūrvēstures pieminekļu konservācija), tad kultūrtelpa ir pakļauta tām izmaiņām, kas notiek cilvēku uzskatos, vērtībās un attieksmēs. Tajā pašā laikā, kā uzsver Tolokts Pārsons, kultūra spēlē galveno lomu visas sistēmas līdzsvara un iekšējās homeostāzes nodrošināšanā. Tā formē cilvēkiem vitāli svarīgo simbolisko vidi, kura virza sociālo aktoru darbības, kura ļauj tiem kooperēties, norāda, pēc kādiem mērķiem jātiecas, kādi paņēmieni mērķu sasniegšanā ir pieņemami un kādi nē, un kādus pielikto pūliņu rezultātus uzskatīt par veiksmīgiem. Konkrētajā kultūrā sakņotā situācijas izpratne uzliek sava simbolisma zīmogu visiem darbības aspektiem – bioloģiskajiem, psiholoģiskajiem, sociālajiem. Kultūrparaugu noteiktā vērtīborientācija diktē normu svārstības amplitūdu sociālajā sistēmā; normas ierobežo indivīda motivāciju un lēmumu pieņemšanu; kas savukārt ietekmē organisma bioķīmiskos procesus (piem., stress) (Ковалев, 2002: 228).

T. Pārsona darbības sistēmas prizmā var skatīt arī muzeju lomu lauku kultūrvidē. Lauku vidi var uzlūkot kā plašāku darbības sistēmu, kurā muzejs ir viens no struktūrelementiem. Savukārt valdošā kultūras tradīcija lielā mērā nosaka to, kāds ir muzeju iekšējās darbības uzstādījums (motivācija, jēga, orientācija, līdzekļi), gan arī to, kāda ir apkārtējās vides darbība (attieksme/sadarbība) attiecībā pret muzeju. Tā kā muzejs pats par sevi ir arī daļa no kultūras tradīcijas un izpilda tajā būtiskas funkcijas, kas saistās ar kultūras vērtību (mantojuma) saglabāšanu un tālāknodošanu, tad veidojas zināma pašrefleksija – kā kultūras tradīcija jeb sistēma ietekmē attieksmi pret kultūras mantojumu un kādā veidā pieļauj vai nepieļauj tā integrāciju konkrētā kultūrvidē. Taču, ņemot vērā, ka jebkuras sociālās sistēmas un vides pamatelements ir cilvēks, jāpievēršas arī šim mikroliemenim – ko lauku iedzīvotājs gūst no muzeja klātbūtnes.

Kaut gan Pjērs Burdjē noraidīja tradicionālo socioloģijas koncepciju par kultūru kā vienotu normu un vērtību avotu vai kolektīvās izteiksmes līdzekli, tā vietā viņš uzsvēra tās kultūras īpašības, kurām ir ekonomiskā kapitāla raksturs. Par tādām Burdjē uzskatīja kultūras „paradumus un noslieces”, kas sevī ietver vērtības radošus resursus un ir potenciāli dažu personu un grupu monopolizācijas objekts, kurš pie atbilstošiem noteikumiem var tikt nodots no paaudzes paaudzē. Lai skaidrotu sociālo realitāti, Burdjē izmanto triādi „lauks”- „kapitāls”- „habitus”, kur „kapitāla” jēdziens tiek izprasts daudz plašāk kā ekonomiskais kapitāls – tas ir arī kultūras un sociālais kapitāls (Шмарко, 2002:386-387).

Habitus pamatā ir kolektīvās atmiņas materializācija, iepriekšējo pieredžu reprodukcija, kas kalpo kā pamats jebkuras vēlākās pieredzes uztverei un novērtējumam. Faktiski habitus darbojas kā starpnieks attiecībās starp indivīdu un lauku, singulāro un vispārējo, starp praksi un simboliku. Tas ir „ietvars”, kas nozīmē, ka indivīds ir ievietots vidē, tas ir indivīda pastāvēšanas veids, sociālā reference, kas „piederšanu” (latīņu val. habere – piederēt) pārveido par „būšanu” (Burdjē, 2004:373.-374.). Lauks ir aģentu pozīciju struktūra sociālajā telpā, kur katram atsevišķajam laukam (relīģijas, politikas, zinātnes u.c. lauki) ir savi „spēles noteikumi”, savas iekšējās intereses, iekšējā pozīciju hierarhizācija un sociālie priekšstati par tās leģitimitāti. Katra lauka intereses vai kapitāla investēšanas noteikumi būs saprotami tikai konkrētajā laukā, citos tiem nebūs jēgas. Lai lauks funkcionētu, aģentiem ir jāpieņem tā noteiktie spēles noteikumi – viņiem ir jāpieņem noteiktam habitus, kas ietver sevī nepieciešamās zināšanas (Ширшова, sk.int.06.03.2010.). Lauka resursu „uzkrāšanas un apgrozības” mehānismu Burdjē nosauc par kapitālu, kas „parāda individuālā aģenta un grupas attiecību leģitīmās formas, apvienojot gan resursus, gan kompetences” (Burdjē, 2004:382). Šis kapitāls var izpausties dažādās formās - Burdjē runā ne tikai par ekonomisko, bet arī par kultūras un sociālo kapitālu. Jo lielāks ekonomiskais vai kultūras kapitāls kādam pieder, jo plašākas ir arī viņa sociālās saites, kuras savukārt papildus veido arī simbolisko kapitālu (Бурдые, 2002:69, sk.int. 02.02.2010.). Simbolisko kapitālu var definēt kā sociālā kapitāla veidu, kas ir saistīts ar noteiktas autoritātes un reputācijas iegūšanu, tas ir kapitāls, ko atzīst līdzīgo grupa un ārējās instances. Kapitālu sadale starp aģentiem notiek varas un ietekmes sfērā, kur aģentu pozīcijas nosaka kapitālu apjomu un struktūru.

Problemātiska var būt šī kultūrkapitāla apgušana lauku vidē, kur ir mazāk pieejami kultūras sasniegumi, dzīves vieta var būt tālu no kultūras centriem. Bieži vien šādā situācijā veidojas spēcīgs habitus, kas balstīts uz tradicionālās kultūras pieredzes apgušanu, bet var traucēt plašāku sociālo saišu iegūšanu un ierobežo kultūrkapitāla veidošanos. Tāpēc ir svarīgi, lai arī lauku teritorijās darbotos kultūras aģenti, kas spētu nodrošināt kultūras informācijas pieejamību un apgušanu, t.i., kas veidotu modernu lauku kultūrvidi. Pie šādiem kultūras aģentiem pieder arī muzeji.

Apkopojot teorētiskos viedokļus, var secināt, ka kultūrvidē ir sociālās vides daļa, kas, savukārt, iekļauj sevī kultūrtelpu un iespēju veidoties indivīda kultūras kapitālam. Tātad var izveidot nosacītu shēmu: sociālā vide => kultūrvidē => kultūrtelpa => **kultūras kapitāls**, kurš ir visu trīs šo elementu sadarbības rezultāts. Faktiski visi šie struktūras elementi pārklājas, mijiedarbojas un ir cieši saistīti savā starpā – ir grūti pilnībā tos nodalīt, mēģinot aptvert tikai vienu no šiem aspektiem. To parāda arī empīriskais pētījums – muzeju darbība ir saistīta ar apkārtējo vidi, pašvaldībām, skolām un cilvēkiem, kas ir vai nav ieinteresēti sadarboties.

Latvijas Republikas Muzeju likumā ir teikts, ka „Muzejs ir sabiedrībai pieejama izglītojoša un pētniecības institūcija, kuras uzdevums ir atbilstoši muzeja darbības specifikai vākt, saglabāt un popularizēt sabiedrībā dabas, materiālās un nemateriālās kultūras vērtības, kā arī sekmēt to izmantošanu sabiedrības izglītošanai un attīstībai.” (Muzeju likums, 7.pants, sk.int. 20.03.2010.).

Šie uzdevumi – funkcijas ir jāpilda ikvienam muzejam. Muzeologi nereti to nosauc par muzeja misiju, jo muzeja darbība vispirms ir sociāla darbība. It īpaši tas tiek attiecināts uz valsts dotētajiem muzejiem – tiem ir jābūt atbildīgiem sabiedrības priekšā un muzejam jābūt „izmantojamam, pieejamam, laipnam un noderīgam ikvienam, nevis

dažiem, un muzeja misijai ir jābūt spēcīgai, aktīvai un skaidrai, nevis vājai, pasīvai un neizprotamai.” (Flemings, Kas ir muzeja būtība. Sk.int. 10.05.2010.)

Mūsdienu situācijā, kad informācijas un zināšanu iegūšana un apgušana ir vitāli svarīga un ir pamats ne tikai cilvēka garīgai izaugsmei, bet arī vienkārši materiālās labklājības nodrošināšanai, kad katra personīgais kultūrkapitāls ir ekonomiskā un sociālā kapitāla pamatā, sabiedrības izglītošanas misija ir viens no aktuālākajiem muzeju uzdevumiem. Pie tam šis uzdevums ir jāsaista ar ieinteresējošu ekspozīcijas pasniegšanas veidu, jo tradicionālais variants – eksponāti runā paši par sevi – apmeklētājus vairs neuzrunā. Masu kultūras iespaidā arī muzejiem ir jādomā par izklaides piedāvājumiem, kas būtu saistīti ar interesantām izglītojošām tēmām. Tajā pašā laikā te parādās arī iekšēja pretruna, jo mūsdienu sabiedrības tendence vairāk meklēt izklaides, nevis kultūras vai izglītošanās pasākumus rada zināmu risku muzeju darbībai, kas meklē jaunus pašizteiksmes veidus.

Rezultāti un diskusija

Kaut arī muzejiem ir iespējas apvienot izklaidi un izglītošanos, un piedāvāt to apmeklētājiem kā ļoti interesantu un atraktīvu produktu (piemēram, gan Eiropā, gan Latvijā lielu atzinību un popularitāti sabiedrības un sevišķi jauniešu vidū ieguvušas Muzeju naktis), tomēr pastāv zināmas robežas, lai muzejs nepārvērstos tikai par izklaides iestādi. Viena no tādām robežām ir muzeja uzdevums veidot eksponātu krājumu, dokumentēt pagātnes liecības, saglabāt kultūras mantojumu, pētīt to. Kaut gan materiālu vākšanas, uzglabāšanas un pētnieciskais darbs var būt arī ierobežots darbinieku vai finanšu trūkuma dēļ, tomēr tā ir funkcija, bez kuras pildīšanas muzejs pat nevar tikt uzskatīts par muzeju (Muzeju likums, 9.pants. sk.int. 20.03.2010.). Muzeja krājuma veidošana nav tikai ieinteresētu atsevišķu personu darbība, tas ir sabiedrības atmiņas, vēstures un kultūras mantojuma saglabāšana. Krājumam pašam par sevi ir būtiska nozīme – vai nu nacionālā vai lokālā nozīmē kā iedzīvotāju identitātes un nozīmes apliecinātājam. Kā liecina intervētie muzeju darbinieki, vietējie iedzīvotāji ir lepnī par to, ka viņu senču darinājumi, darba rīki vai iedzīves priekšmeti ir atraduši vietu muzejā, izlikti apskatei, tātad – ieguvuši publisku novērtējumu (D.Kundziņa, Bārtas pagasta muzejs).

Tāpat krājumu pētniecība var sniegt plašu izziņas materiālu, kas ir svarīgs ne tikai zinātniskā nozīmē, bet arī lokāli individuālā – sākot no materiāliem dzimtas koku veidošanā, līdz dokumentiem par īpašuma piederību (I.Tuza, Vadakstes pagasta vēstures muzejs-krātuve). Piesaistot krājuma veidošanā un iespēju robežās arī izpētē vai apstrādē vietējos iedzīvotājus, īpaši skolu jauniešus, muzejs paplašina savu sociālās iesaistes loku, ieņem būtisku nozīmi vietējās kultūrvides veidošanā.

Te jāpiemin Apriķu novada muzejs, kur ir ne tikai interesanta vēsturisko priekšmetu ekspozīcija, bet kur īpašā, rūķišu, aura rada gan ieinteresētību muzeja mazajos apmeklētājos, gan īpašu kultūrtelpu Apriķu pamatskolas skolniekiem, kas mācās turpat – Apriķu pilī. Katrā ziņā jebkura vietējā muzeja darbība, vācot un saglabājot vēsturiskos priekšmetus no tuvākās apkārtnes, pierakstot iedzīvotāju stāstus, tiešām ceļ gan iedzīvotāju pašapziņu, gan ļauj saglabāt un novērtēt lokālo identitāti (D.Kundziņa, Bārtas muzeja vadītāja, K.Brūkle, Alsungas vēstures muzejs). Tātad šī sociālā funkcija vai muzeja kā sociālā uzņēmuma modelis faktiski būtu gan kā mērķis, gan arī kā jau esoša realitāte Latvijas lauku muzejos.

Atbildot uz jautājumiem par muzeja uzdevumiem, kādus tos redz muzeju darbinieki, un par muzeja nozīmi apkārtējās kultūrvides veidošanā, kā divus galvenos muzeja uzdevumus respondenti nosauca kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un tā popularizēšanu, īpaši izglītojot jauno paaudzi. Interviju gaitā šie uzdevumi tika raksturoti daudz plašāk, raksturojumā iesaistot apkārtējās kultūrvides un kultūrtelpas saglabāšanu. Respondentu atbildēs parādās vietējo iedzīvotāju esamība šajā noteiktajā kultūrtelpā, precīzāk to varētu apzīmēt ar P.Burdjē jēdzienu habitus. Vispilgtāk tas izpaudās Bārtā – muzeja ekspozīcija, salīdzinot ar citiem muzejiem, neliela, taču muzeja vadītājas D.Kundziņas stāstījums atklāja tiešo kultūrvēsturiskā mantojuma dzīvās esamības slāni, kas tad arī ir šis habitus. Stāsts bija par muzeja sadarbību ar Bārtas etnogrāfisko ansambli un vadītāja pauda uzskatu, ka ansambļa dalībnieku tautastērpi bieži vien ir autentiski, mantoti vēl no vecmāmiņām un to vieta patiesībā būtu muzejā, nevis dziedātājiem mugurā: „Un ir tā, ka muzejnieki kliez. Un mums te ir tāds savstarpējais joks – ja viņa šito dabūs, tad uzliks virsū numuru un nelaidīs ārā no muzeja.” (D.Kundziņa, Bārtas pagasta muzejs).

Praktiski visu muzeju vadītāji atzina, ka muzejs ir dzīvs tad, kad tas ir aktīvs, kad tajā notiek pasākumi, kad tas spēj ieinteresēt apmeklētājus, sadarboties ar vietējiem iedzīvotājiem. Tieši šī aktivitāte ir tas faktors, kas parāda muzeja nozīmi vietējā kultūrvīdē. Lielākā daļa respondentu norādīja uz muzeja ietekmi – gan ļoti konkrētu – ar savu sakoptību ietekmējot pagasta vidi („Aučī”, Rundāle), gan vērtīborientējošu – parādīt ikdienas norišu vai lietu kultūrnozīmi (Bārta, Alsunga, Vērgale). Muzeja iedarbība ir jo spēcīgāka tad, ja saistās ar emocionalitāti, ar līdzpārdzīvojumu. Panākt to var ne tikai ar ārējo atraktivitāti, bet arī ar paša muzeja ekspozīcijas stāstiem. Katrai muzeja lietai var būt klāt tas emocionālais izcelsmes stāsts, ko muzeja darbinieki cenšas dokumentēt un pasniegt apmeklētājiem, un kurš tad arī padara muzeju pievilcīgu. Reizē tā ir liecība kultūrvēsturiskajai videi un spēj iedarboties arī kā atgriezeniskā saite – veidojot un uzturot tālāk šo vidi.

Ideālais muzeja modelis, protams, ir tas, kurš iemieso muzeja misiju - „Šis muzejs spēj radīt pārvērtības – tādas, kas izraisa izmaiņas apmeklētājos, un tas atstāj ietekmi uz katru apmeklētāju, neatkarīgi no viņa gudrības un zināšanām, lai gan visbrīnumainākās pārvērtības notiek mazajos bērnos.” (Flemings, Muzejs kā sociāls uzņēmums, sk.int. 10.05.2010.). Jau pieminētais Apriķu muzejs te varētu būt kā pats interesantākais paraugs, bet tāpat var atzīmēt

arī citu muzeju darbību – Bārtas muzeja rīkoti zinātniski pētniecisko darbu lasījumi, Vērgales muzejā maijā notikušā iedvesmojošā Muzeju nakts, Alsungas muzeja aktīva iesaistīšanās suitu kultūrtelpas saglabāšanā vieš cerību, ka Latvijas muzeji savu misiju tiešām var realizēt augstā līmenī. Tieši šādā veidā muzejs darbojas kā lauku kultūrvīdi veidojošs faktors – gan ietekmējot ārējo kultūrvīdi, gan veidojot kultūrtelpu, gan – kā pats svarīgākais aspekts un rezultāts – iespaidojot vietējo iedzīvotāju, īpaši jaunās paaudzes kultūrkapitāla veidošanos.

Secinājumi

Lauku kultūrvīdē muzejs vistiešākajā veidā ir saistīts ar materiālo kultūru kā tās glabātājs un arī tās iemiesotājs (pilis, muižu ēkas, baznīcas, skolas). Tāpat tas ir saistīts arī ar citiem tīri materiāliem lauku vides apstākļiem – piemēram, infrastruktūru, specifisku materiāli tehnisko nodrošinājumu. Taču muzejs, dzīvē tverams kā reāli materiāls objekts, kas darbojas kā kultūrizglītojošs un pētniecisks, ekonomisks un pat kā politisks institūts, darbojas arī kā sociāls institūts, kurš ar savu esamību vien provocē sabiedrībā noteiktas darbības.

Ja muzejs nav sociāli aktīvs, tas kļūst par kolekciju, kas sabiedrībai nav zināma, nepiedalās sabiedrības dzīvē, neiespaido to – varētu teikt, ka tās nav. Sociāli darbīgs muzejs ar saviem pasākumiem – vai nu tie būtu kādas ekspozīcijas izstādes vai vietējo iedzīvotāju iesaistīšana krājuma veidošanā, rada savu īpatnējo kultūrvīdi, kas ne tikai iespaido vietējos iedzīvotājus, bet ir jūtama pat svešam šīs vietas apmeklētājam.

Kurzemes un Zemgales reģiona muzeju iespējas būt sociāli aktīviem, atvērtiem katram apmeklētājam un piedāvāt viņam interesantu un aizraujošu saskari ar muzeja ekspozīciju ir atkarīgas arī no dažādiem ārējiem apstākļiem. Tie ir muzeju profils, muzeju administratīvā piederība, kas dažkārt ierobežo muzeja pētniecisko vai izglītojošo funkciju veikšanu. Būtiska nozīme ir muzeju atrašanās vietai – vai tas ir apdzīvotās vietas centrā un netālu no skolas vai kultūras nama, vai arī tas ir pagasta nomalē, kur nokļūt var tikai ar personīgo transportu. Tāpat svarīgas ir telpas, kurās atrodas muzejs – vai tās ir pietiekami plašas ne tikai ekspozīcijai, bet arī citu, apmeklētāju uzmanību piesaistošu pasākumu rīkošanai.

Būtiska nozīme muzejam kā lauku kultūrvīdes faktoram ir muzeja darbinieku aktivitātei, kas balstās uz augstu motivācijas līmeni muzeja misijas realizēšanā, darbinieku kvalifikāciju un atsevišķos gadījumos pat personīgo harizmu. Subjektīvais faktors muzeja integrācijā ir ļoti svarīgs tieši lauku kultūrvīdē.

Empīriskais pētījums atklāja arī problēmas, kas saistās ar muzeja ietekmi uz lauku kultūrvīdi. Tā ir bieži novērojama un arvien pieaugošāka vietējo iedzīvotāju (it īpaši jauniešu) vienaldzība pret muzeju kā kultūras iestādi, kas draud ar vietējās kultūrvīdes negatīvām izmaiņām, kā arī ierobežo pašu iedzīvotāju iespējas iegūt plašāku kultūrizglītību un attiecīgi paaugstināt savu kultūrkapitālu.

Izmantotās literatūras saraksts

1. Burdjē P. (2004) Praktiskā jēga. Rīga: Omnia mea, 400 lpp.
2. Flemings D. (2007) Kas ir muzeja būtība – stāsti vai objekti? Lekcija Londonā 2007.gada 24.septembrī. Baltijas muzeoloģijas skola. Mācību materiāli. (sk. Internetā 10.05.2010.) http://www.bms.edu.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=32
3. Flemings D. (2006) Muzejs kā sociāls uzņēmums. INTERCOM 2006.gada ikgadējā sanāksme Taipeijā, 2006.gada 2.novembrī. Pirmā Stīvena E.Veila piemiņas lekcija. Baltijas muzeoloģijas skola. Mācību materiāli. (sk. Internetā 10.05.2010.) http://www.bms.edu.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=32
4. Kulturraum. (sk. Internetā 05.04.2010) <http://de.wikipedia.org/wiki/Kulturraum>
5. Latvijas kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.- 2015. gadam. Nacionāla valsts.(2006) Rīga: Latvijas Republikas Kultūras ministrija, (sk. internetā 12.03.2010.) http://www.km.gov.lv/lv/dokumenti/planosanas_doc.html
6. Latvijas muzeju katalogs.(2010) Latvijas Muzeju biedrība. (sk. internetā 18.05.2010.) <http://muzeji.lv/resource/show/107>
7. Muzeju likums. (2010) (sk. Internetā 20.03.2010.) <http://www.likumi.lv/doc.php?id=124955>
8. Бурдые Пьер. Формы капитала. Перевод М.С.Добряковой Научное редактирование – В.В. Радаев/ Экономическая социология электронный журнал. Том 3, № 5, ноябрь 2002, 60-74 с. (sk. Internetā 02.02.2010) www.ecsoc.msses.ru
9. Ковалев А.Д. (2002) Формирование теории действия Толкота Парсонса. В книге: История теоретической социологии в 4-х т. Т.3 / отв. ред. и составитель Ю.Н. Давидов.- М.: «Канон+» ОИ «Реабилитация», 150-250 с.
10. Культурное поле. (sk. Internetā 02.04.2010) <http://www.sotsiologia.ru/tesaurus/202/174038/>
11. Михайлова Л.И.(1999) Социология культуры. М.: ФАЙР-ПРЕСС,232 с.
12. Шматко Н.А.(2002) Генетический структурализм Пьера Бурдые. В книге: История теоретической социологии в 4-х т. Т. 4/отв. ред. и составитель Ю.Н. Давидов.- М.: изд-во «Канон+» ОИ «Реабилитация», 386-403.
13. Ширшова И. Основные понятия концепции Пьера Бурдые. (sk. Internetā 06.03.2010.) <http://bourdieu.narod.ru/index.htm>